

Rapportage

Aan de slag met gepersonaliseerd leren in het vo.
Onderzoek onder vo-scholen.

In opdracht van: Schoolinfo
Contactpersonen: Stefanie van Nes en Jessica van Dam

Utrecht, februari 2018

DUO Onderwijsonderzoek & Advies
drs. Vincent van Grinsven
dr. Irene van Bokhoven

Postbus 681
3500 AR Utrecht
030 263 1080 (t)
info@duo-onderwijsonderzoek.nl
www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	DOELSTELLINGEN.....	3
3	ONDERZOEKSOPZET	4
3.1	Leeswijzer	6
4	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	7
5	RESULTATEN.....	9
5.1	Algemene houding ten opzichte van gepersonaliseerd leren.....	9
5.2	Huidige stand van zaken.....	12
5.3	Rol Leerling 2020.....	18
5.4	Benodigde ondersteuning bij het (verder) invoeren van gepersonaliseerd leren	22
6	BIJLAGE: HERWEGING EN RESPONSVERANTWOORDING	25

Separate bijlagen

Toelichtingen en antwoorden open vragen:

- Docenten 'leerlabscholen';
- Docenten 'niet-leerlabscholen';
- Schoolleiders 'leerlabscholen';
- Schoolleiders 'niet-leerlabscholen';
- Bestuurders 'niet-leerlabscholen'.

1 INLEIDING

Het project Leerling 2020, dat in opdracht van de VO-raad is uitgevoerd door Schoolinfo, heeft als doel docenten en hun scholen in het voortgezet onderwijs te ondersteunen bij het ontwikkelen van een visie op gepersonaliseerd leren en de uitwerking daarvan in de praktijk.

In twee verschillende projecten wil Leerling 2020 weten in hoeverre scholen die al dan niet hebben deelgenomen aan één van de leerlabs¹ van het project (hierna: 'leerlabscholen' en 'niet-leerlabscholen') bekend zijn met het project Leerling 2020. Ook wil men weten hoe de houding is van docenten, schoolleiders en bestuurders ten aanzien van gepersonaliseerd leren, wat hun scholen/de scholen binnen hun bestuur op dit gebied reeds aanbieden en in hoeverre zij behoefte hebben aan specifieke ondersteuning van Leerling 2020. Uiteindelijk hoopt Leerling 2020 de vo-scholen (nog) beter te kunnen faciliteren, om gepersonaliseerd leren tot een duurzaam succes te maken, ook na de projectperiode.

In dit kader heeft Leerling 2020 DUO Onderwijsonderzoek & Advies gevraagd twee onderzoeken uit te voeren onder docenten, schoolleiders en bestuurders binnen 1) de 'leerlabscholen' en 2) de 'niet-leerlabscholen'.

Met het doel inzicht te verkrijgen in verschillen op het gebied van gepersonaliseerd leren tussen scholen in het vo (ongeacht 'leerlabschool' of 'niet-leerlabschool') zijn voor de huidige rapportage beide 'deel-onderzoeken' samengevoegd.

In deze rapportage worden de resultaten voor docenten en schoolleiders (van 'leerlabscholen' en 'niet-leerlabscholen' samen) en bestuurders (van 'niet-leerlabscholen') in het vo beschreven.

¹ Een leerlab bestaat uit een groep docenten van een aantal scholen, met één of twee afgevaardigden - de zogenaamde 'trekkers' - per school. Zij zijn gezamenlijk aan de slag gegaan met een vraagstuk rondom gepersonaliseerd leren, met als doel dat deze trekkers het gepersonaliseerd leren in de praktijk gaan realiseren en verder uitrollen in de school.

2 DOELSTELLINGEN

De algemene doelstellingen van het onderzoek zijn:

- 1. Inzicht krijgen in de bekendheid van Leerling 2020 onder de bestuurders, schoolleiders en docenten van vo-scholen.*
 - 2. Inzicht krijgen in de houding van bestuurders, schoolleiders en docenten ten aanzien van gepersonaliseerd leren in het vo.*
 - 3. Inzicht krijgen in wat vo- scholen reeds aanbieden op het gebied van gepersonaliseerd leren.*
 - 4. Inzicht krijgen in de ondersteuningsbehoefte van vo-scholen op het gebied van gepersonaliseerd leren.*
-

3 ONDERZOEKSOPZET

Het effectonderzoek van Leerling 2020 naar gepersonaliseerd leren in het vo is een **kwantitatief** onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd onder de volgende onderzoeksgroepen:

Onderzoeksgroepen

1. Docenten van 'leerlabscholen' en van 'niet-leerlabscholen';
2. Schoolleiders van 'leerlabscholen' en van 'niet-leerlabscholen';
3. Bestuurders van 'niet-leerlabscholen'.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is online uitgevoerd.

Het veldwerk is volgtijdelijk uitgevoerd in de periode van 26 september t/m 5 november 2017 (docenten, en schoolleiders van de 'leerlabscholen') en van 9 november t/m 19 november 2017 (docenten, schoolleiders en bestuurders van de 'niet-leerlabscholen').

Het online veldwerk is als volgt verlopen:

- Voor het onderzoek onder 'leerlabscholen' hebben wij gebruik gemaakt van een bestand van 'trekkers' van de 'leerlabscholen', afkomstig van Schoolinfo. Met behulp van dit bestand hebben wij een koppeling gemaakt met docenten en schoolleiders, eveneens van deze 'leerlabscholen', in onze onderwijsdatabase. Voor het onderzoek onder 'niet-leerlabscholen' hebben wij onder andere gebruik gemaakt van ons Online Panel Schoolleiders vo. Dit panel telt ruim 250 schoolleiders van vo-scholen die voor ons (en onze klanten) met regelmaat een 'onderwijsrelevante online vragenlijst' invullen. Dit panel is representatief naar regio, denominatie en schoolgrootte (aantal leerlingen). Voor het realiseren van respons onder bestuurders en docenten hebben wij gebruik gemaakt van onze onderwijsdatabase, die de gegevens (namen en e-mailadressen) bevat van circa 600 bestuurders, 4.500 teamleiders en 60.000 docenten. Met behulp van het bestand van deelnemende scholen aan het project Leerling 2020, hebben we kunnen voorkomen dat we 'deelnemers als niet-deelnemers benaderen'.
- Wij hebben deze onderzoeksgroepen benaderd met een uitnodigingsmail. Deze e-mail bevatte een persoonlijke link waarmee men direct in de online vragenlijst terecht kwam. De vragenlijst kon via de browser worden bekeken en ingevuld.
- We hebben op meerdere momenten een herinneringsmail gestuurd naar degenen die op dat moment nog geen vragenlijst hadden ingevuld.

De technische realisatie van het online veldwerk is door DUO Onderwijsonderzoek & Advies in eigen beheer uitgevoerd en gemanaged.

Vragenlijsten

In nauw overleg met Schoolinfo zijn verschillende (deels overlappende) vragenlijsten opgesteld:

1. Een vragenlijst voor docenten en schoolleiders van 'leerlabscholen';
2. Een vragenlijst voor docenten en schoolleiders van 'niet-leerlabscholen';
3. Een vragenlijst voor bestuurders van 'niet-leerlabscholen'.

De invultijd bedroeg gemiddeld ongeveer 10 minuten.

3.1 Leeswijzer

In deze rapportage zijn, voor docenten en schoolleiders, de resultaten van het onderzoek onder 'leerlabscholen' en onder 'niet-leerlabscholen' samengenomen en heeft er een herweging plaatsgevonden (zie bijlage). Hiermee komen de resultaten voor docenten en schoolleiders, voor wat betreft verdeling van het aantal 'leerlabscholen' en het aantal 'niet-leerlabscholen' overeen met de werkelijke verdeling binnen het vo. Verder zijn in deze rapportage de resultaten van bestuurders van de 'niet-leerlabscholen' beschreven.

Voor een compleet overzicht van open antwoorden verwijzen we u naar de (separate) bijlage.

4 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Houding ten opzichte van gepersonaliseerd leren

De meerderheid van alle docenten, schoolleiders en bestuurders staat (zeer) positief tegenover gepersonaliseerd leren in het vo, al dan niet met behulp van ict. Ruim 90% van de schoolleiders en bestuurders staat hier (zeer) positief tegenover. Redenen om hier positief over te zijn is omdat het de motivatie van leerlingen zou verhogen en het goed aansluit bij individuele leerbehoeften. Docenten zijn over het algemeen iets minder positief; 75% van hen staat er (zeer) positief tegenover, 18% is er neutraal over en 6% is hierover negatief of zeer negatief. Een grote meerderheid van de respondenten (80% van de docenten, 92% van de schoolleiders en 94% van de bestuurders) vindt het daarnaast (zeer) belangrijk dat het gepersonaliseerd leren – in welke vorm dan ook – op hun eigen school steeds meer onderdeel wordt van de manier van leren en werken.

Huidige stand van zaken

Aan docenten, schoolleiders en bestuurders is gevraagd hoe ver hun school volgens hen is met de invoering en/of doorontwikkeling van gepersonaliseerd leren. Meer dan de helft van hen zegt dat zij hier nog niet zo ver mee zijn. Van alle ondervraagde groepen zegt ongeveer 30% dat hun school hiermee al wel redelijk (tot heel) ver is.

Vervolgens is aan schoolleiders en bestuurders gevraagd in hoeverre docenten op hun school/de scholen onder hun bestuur tijdens hun lessen al bezig zijn met gepersonaliseerd leren en op welke wijze dat gebeurt. Zij geven hierop aan dat door docenten op hun school/de scholen onder hun bestuur met name al 'gebruik wordt gemaakt van lesmateriaal dat geschikt is om te differentiëren' en 'leerlingen gestimuleerd worden eigenaar te zijn van hun eigen leerproces'. In vergelijking met schoolleiders denken bestuurders vaker dat een groot deel van de docenten op scholen onder hun bestuur een bepaalde vorm van gepersonaliseerd leren (al) toepast.

Aan docenten is vervolgens gevraagd hoe ver men zelf in de eigen lessen is met de invoering en/of doorontwikkeling van gepersonaliseerd leren. 37% van de docenten zegt hier al redelijk (tot heel) ver mee te zijn. 62% geeft daarentegen aan hier nog niet zo ver mee te zijn of zelfs nog niet of nauwelijks mee te zijn begonnen. Het meest wordt al 'gebruik gemaakt van lesmateriaal dat geschikt is om te differentiëren' evenals 'de rol van coach aangenomen tijdens het begeleiden van de leerlingen'.

Rol Leerling 2020

72% van de bestuurders, 48% van de schoolleiders en slechts 20% van de docenten zegt het project en/of de activiteiten van Leerling 2020 goed tot zeer goed te kennen. Bijna de helft van de docenten (47%) kent het project en/of de activiteiten van Leerling 2020 niet. Een groot deel van de docenten (65%) en schoolleiders (44%) blijkt zelf aan geen enkele activiteit van Leerling 2020 te hebben deelgenomen. Schoolleiders namen in vergelijking met docenten relatief vaak deel aan een activiteit van Leerling 2020, veelal in de vorm van het lezen van de nieuwsbrief (40%) en het bekijken van praktijkvoorbeelden op de website van Leerling 2020 (24%). Voor alle activiteiten waaraan men heeft

deelgenomen geldt dat de meerderheid van de respondenten van mening is dat deze activiteiten wel ('enigszins' of 'sterk') bijdragen aan het actiever en/of intensiever aan de slag gaan met gepersonaliseerd leren. Bestuurders zijn echter minder positief dan de andere doelgroepen over de mate waarin het lezen van de nieuwsbrief en het bekijken van praktijkvoorbeelden bijdraagt aan het actiever en intensiever aan de slag gaan met gepersonaliseerd leren.

Benodigde ondersteuning bij het (verder) invoeren van gepersonaliseerd leren

Vrijwel alle bestuurders (96%) en de overgrote meerderheid van de schoolleiders (85%) zijn zelf van plan (verder) aan de slag te gaan met gepersonaliseerd leren. In iets mindere mate geldt dit ook voor docenten (65%). De grote meerderheid, en wel minimaal vier van de vijf respondenten (met subtiële verschillen naar doelgroep) geeft aan enigszins of veel behoefte te hebben aan specifieke ondersteuning om gepersonaliseerd leren, al dan niet met behulp van ict, tot een duurzaam succes te maken. Vormen van ondersteuning die genoemd worden zijn het beschikbaar stellen van leswijsmateriaal en hulp bij de implementatie.

Tot slot is aan alle respondenten gevraagd of ze nog opmerkingen, tips en/of verbeterpunten voor Leerling 2020 hebben met betrekking tot de invoering van gepersonaliseerd leren in het voortgezet onderwijs. Hierbij wordt door docenten meest genoemd dat voor de uitvoering van het project Leerling 2020 veel tijd en geld nodig is en vroegen ze zich af of dit alles in de praktijk wel haalbaar is. Door schoolleiders wordt het meest genoemd dat er meer financiering nodig is voor ict en dat het project Leerling 2020 wat meer op de voorgrond zou mogen treden.

Conclusies

Hoewel de ruime meerderheid van docenten, schoolleiders en bestuurders positief tot zeer positief staat tegenover gepersonaliseerd leren in het vo en ook van plan is hier (verder) mee aan de slag te gaan, blijkt men hiermee op school/in de eigen lessen nog niet zo ver te zijn. Opvallend is dat docenten, voor wie gepersonaliseerd leren de meeste impact heeft, in vergelijking met schoolleiders en bestuurders, relatief gereserveerd staan ten opzichte van (de invoering en/of doorontwikkeling van) gepersonaliseerd leren. De vraag is 'welke groep' het meest reële beeld geeft van de 'huidige staat van gepersonaliseerd leren': bestuurders, schoolleiders of docenten. Als we van de docenten uitgaan (en dat lijkt ons realistisch) zijn scholen nog niet zo ver met gepersonaliseerd leren.

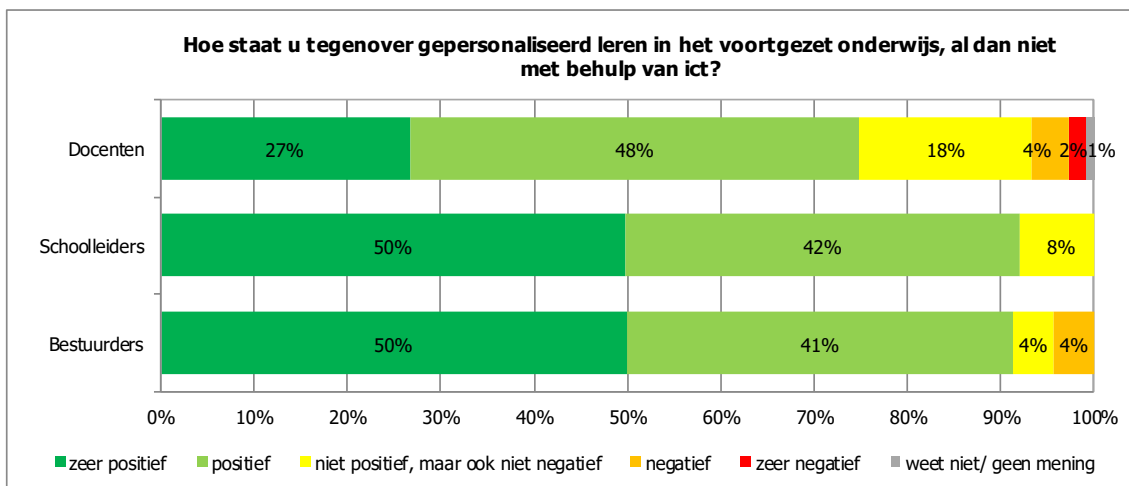
Docenten, schoolleiders en bestuurders van vo-scholen blijken een duidelijke behoefte te hebben aan specifieke ondersteuning om gepersonaliseerd leren, al dan niet met behulp van ict, tot een duurzaam succes te maken. Hier ligt een mooie taak voor Leerling 2020 hen hierbij te helpen.

5 RESULTATEN

Hieronder worden de resultaten beschreven voor 1247 docenten (649 'leerlabscholen' en 598 'niet-leerlabscholen'), 148 schoolleiders (27 van 'leerlabscholen' en 121 'niet-leerlabscholen') en 46 bestuurders (van 'niet-leerlabscholen').

5.1 Algemene houding ten opzichte van gepersonaliseerd leren

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij staan tegenover gepersonaliseerd leren in het vo, al dan niet met behulp van ict. De meerderheid van alle respondenten staat hier (zeer) positief tegenover. Van de schoolleiders en bestuurders staat ruim 90% hier (zeer) positief tegenover. Docenten zijn iets minder positief; 75% van hen staat er (zeer) positief tegenover, 18% is er neutraal over en 6% is hierover negatief of zeer negatief.

De meest genoemde redenen om **(zeer) positief** tegenover gepersonaliseerd leren in het voortgezet onderwijs te staan zijn:

Van docenten:

- Verhoogt motivatie van de leerling;
- Het is meer persoonlijk;
- Het biedt maatwerk aan de leerling;
- Het doet recht aan de verschillende leerstijlen en talenten van leerlingen;
- Het is beter voor de leerling;
- Je kunt een groter lesaanbod bieden;
- Het is de toekomst, leerstofjaarklassensysteem is ouderwets/achterhaald;
- De leerling staat centraal.

Van schoolleiders:

- Gepersonaliseerd leren zorgt ervoor dat leerlingen gemotiveerd blijven;
- Zo kunnen leerlingen hun talenten beter ontwikkelen;
- Het biedt optimale mogelijkheden voor ontwikkeling van het kind;
- Het houdt rekening met de verschillen tussen leerlingen;
- Het sluit aan bij de maatschappij.

Van bestuurders:

- Maatwerk/aansluiten bij individuele leerbehoeftes;
- Recht doen aan talenten individuele leerling;
- Kinderen op niveau bedienen;
- Goed voor de motivatie van leerlingen;
- Relevant voor maatschappelijk belang;
- Regie over eigen leerproces.

De meest genoemde redenen om **(zeer) negatief** tegenover gepersonaliseerd leren in het voortgezet onderwijs te staan zijn:

Van docenten:

- Het leren wordt minder sociaal door gepersonaliseerd leren (individualistischer);
- Werkdrukverzwaring;
- Niet alle leerlingen kunnen gepersonaliseerd leren aan;
- De klassen zijn te groot;
- Het levert veel administratie op;
- Het gaat voorbij aan het belang van onderwijs als moment voor ontwikkeling op heel veel brede gebieden.

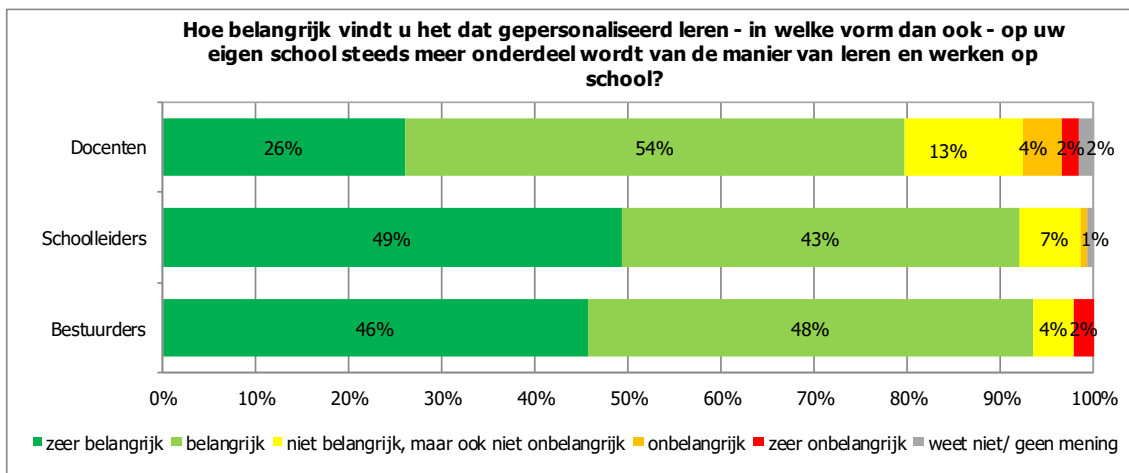
Van schoolleiders:

Niet van toepassing (er zijn nauwelijks antwoorden gegeven/deze laten zich niet samenvatten).

Van bestuurders:

Niet van toepassing (er zijn nauwelijks antwoorden gegeven/deze laten zich niet samenvatten).

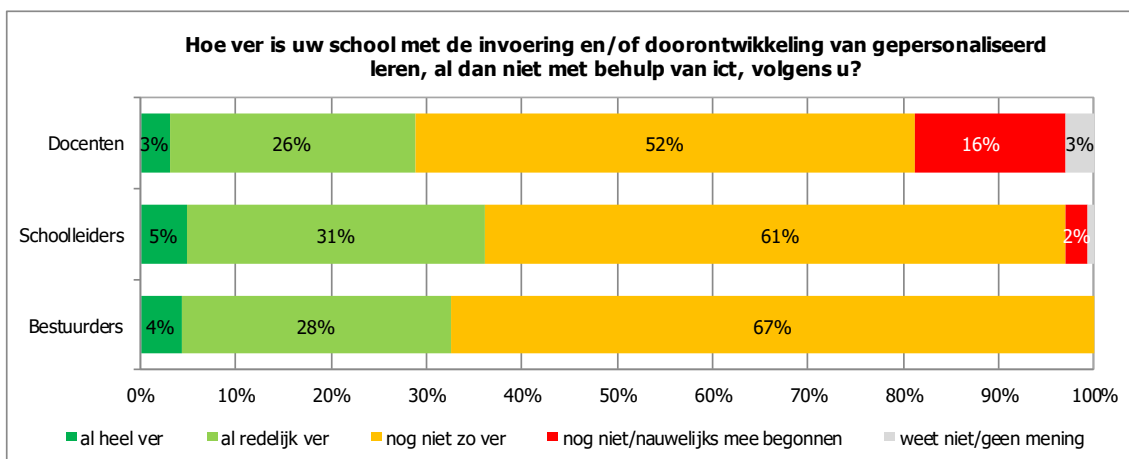
Een ruime meerderheid (80% van de docenten, 92% van de schoolleiders en 94% van de bestuurders) vindt het zelf (zeer) belangrijk dat het gepersonaliseerd leren – in welke vorm dan ook – op hun eigen school steeds meer onderdeel wordt van de manier van leren en werken.

5.2 Huidige stand van zaken

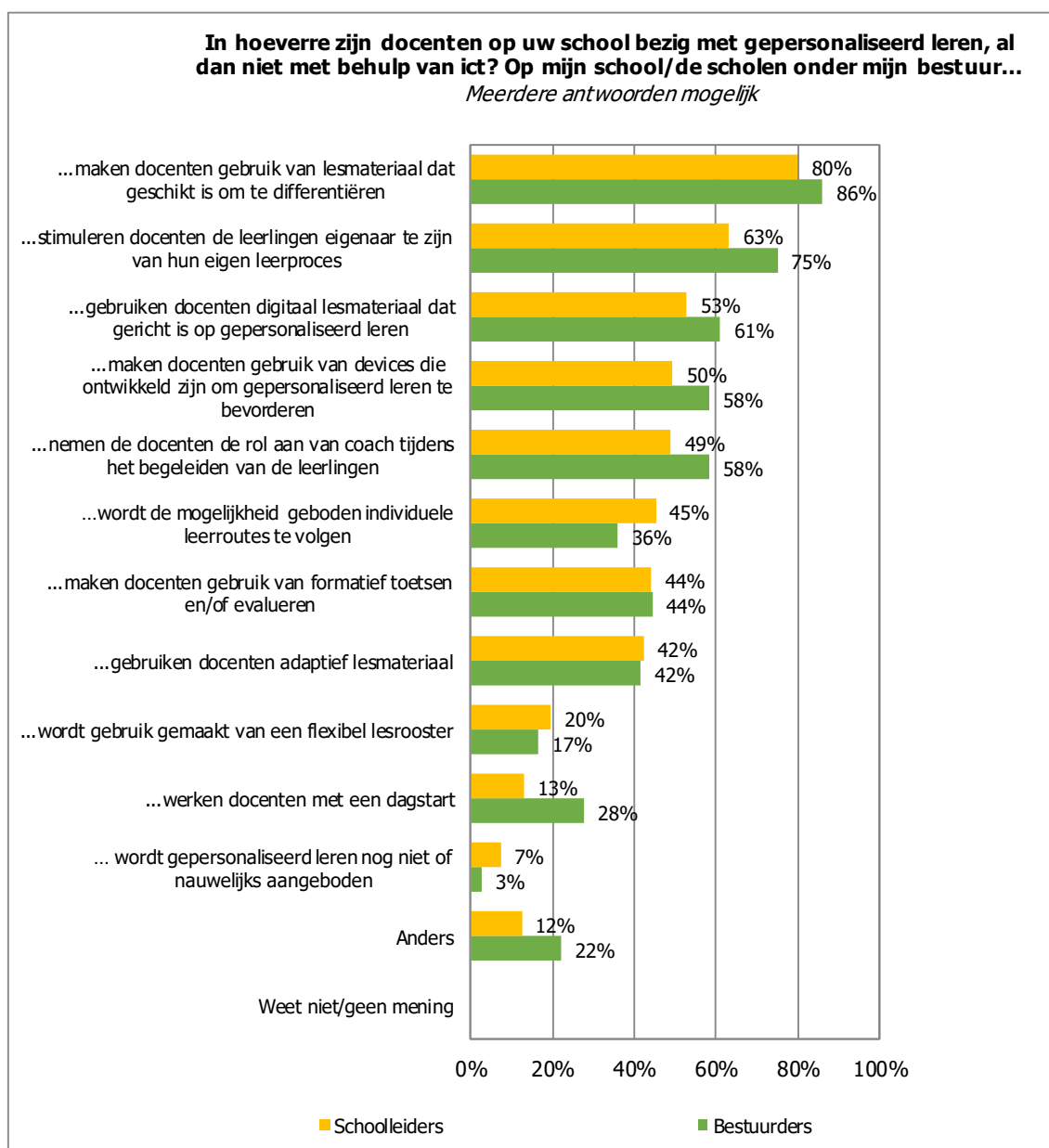
Er zijn allerlei manieren waarop een school al bezig kan zijn met de invoering en/of doorontwikkeling van gepersonaliseerd leren. Een aantal vragen is gesteld om erachter te komen in hoeverre een school hier op dit moment al mee bezig is.

Aan docenten, schoolleiders en bestuurders is gevraagd hoe ver hun school volgens hen is met de invoering en/of doorontwikkeling van gepersonaliseerd leren. Onder alle doelgroepen zegt meer dan de helft dat zij hier nog niet zo ver mee zijn. 16% van de docenten geeft daarnaast aan hier nog niet of nauwelijks mee begonnen te zijn. Ongeveer 30% van de docenten, schoolleiders en bestuurders zegt dat hun school hiermee al wel redelijk (tot heel) ver is.

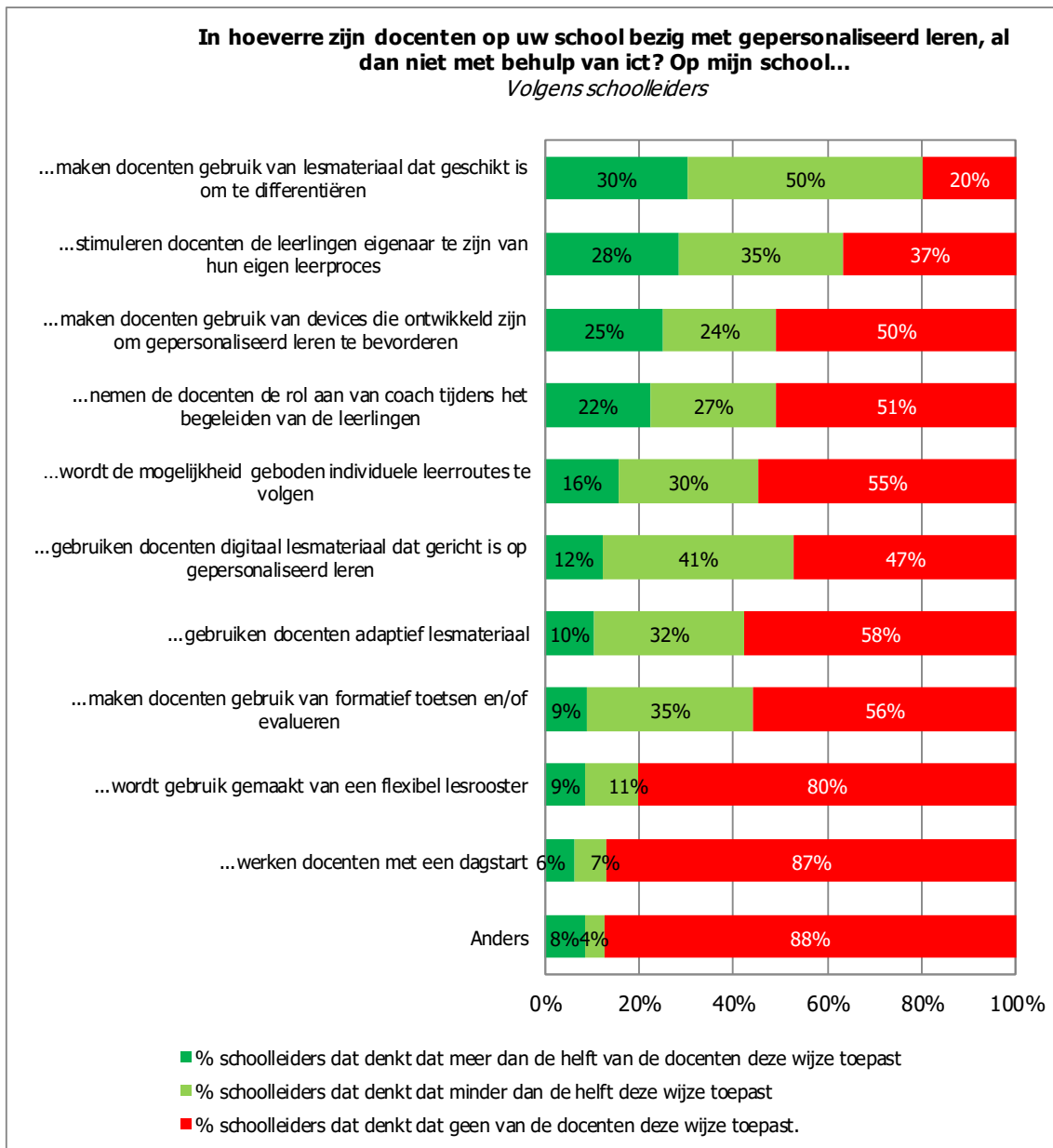
Vervolgens is aan schoolleiders en bestuurders gevraagd in hoeverre docenten op hun school tijdens hun lessen al bezig zijn met gepersonaliseerd leren en op welke wijze dat gebeurt. Van de voorgelegde wijzen van gepersonaliseerd leren zeggen vier van de vijf schoolleiders 'dat docenten op hun school gebruik maken van lesmateriaal dat geschikt is om te differentiëren' en ruim drie van de vijf schoolleiders zeggen 'dat docenten op hun school de leerlingen stimuleren eigenaar te zijn van hun eigen leerproces'.

Onder bestuurders liggen de percentages gemiddeld hoger. Ruim vier van de vijf bestuurders geven aan 'dat docenten op de scholen onder hun bestuur gebruik maken van lesmateriaal dat geschikt is om te differentiëren'. Drie van de vier bestuurders geven aan 'dat docenten op de scholen onder hun bestuur de leerlingen stimuleren eigenaar te zijn van hun eigen leerproces'.

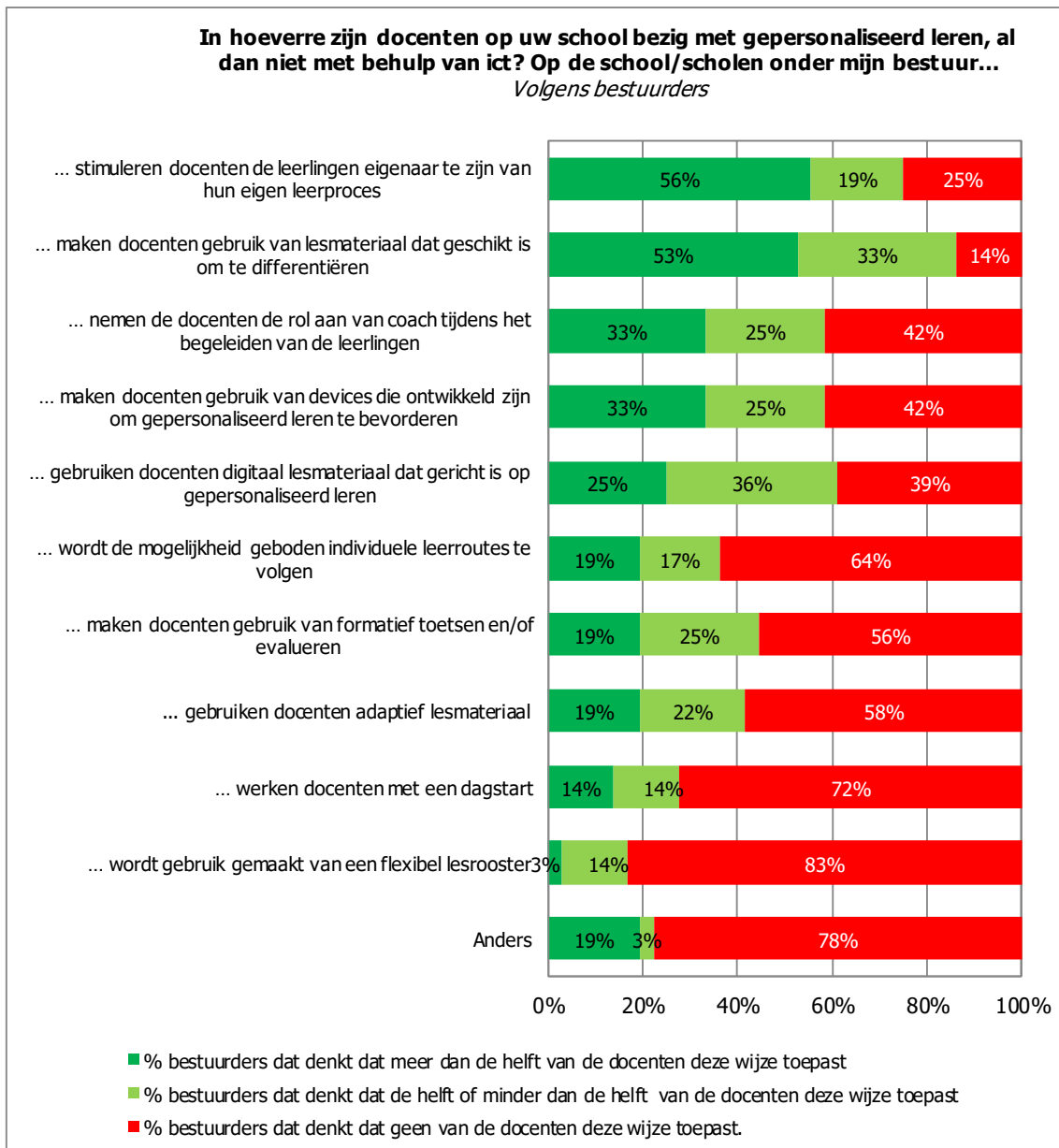

Voor elk van de manieren van gepersonaliseerd leren die op een school wordt toegepast, is gevraagd aan schoolleiders en bestuurders een inschatting te maken van hoeveel van de docenten deze vorm van gepersonaliseerd leren toepast. In de volgende twee grafieken worden de resultaten weergegeven.

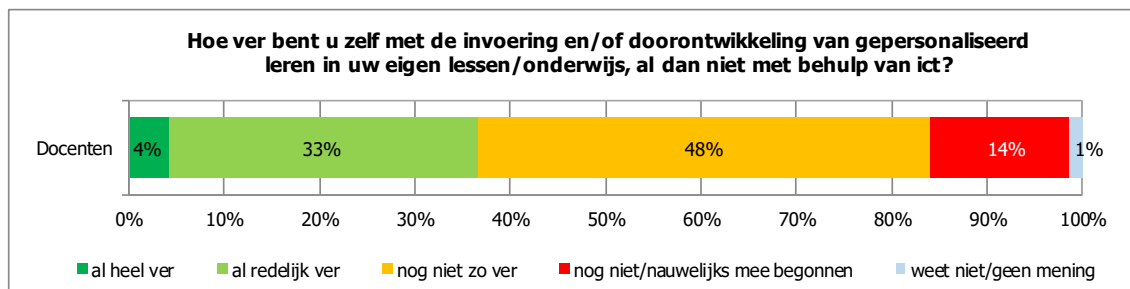
De percentages uit de volgende grafieken zijn als volgt te lezen: 30% van **de schoolleiders** schat in dat meer dan de helft van de docenten 'gebruikt maakt van lesmateriaal dat geschikt is om te differentiëren'. 50% van de schoolleiders denkt dat de helft of minder dan de helft van de docenten dit doet. De overige 20% van de schoolleiders schat in dat geen van de docenten deze vorm van gepersonaliseerd leren toepast.

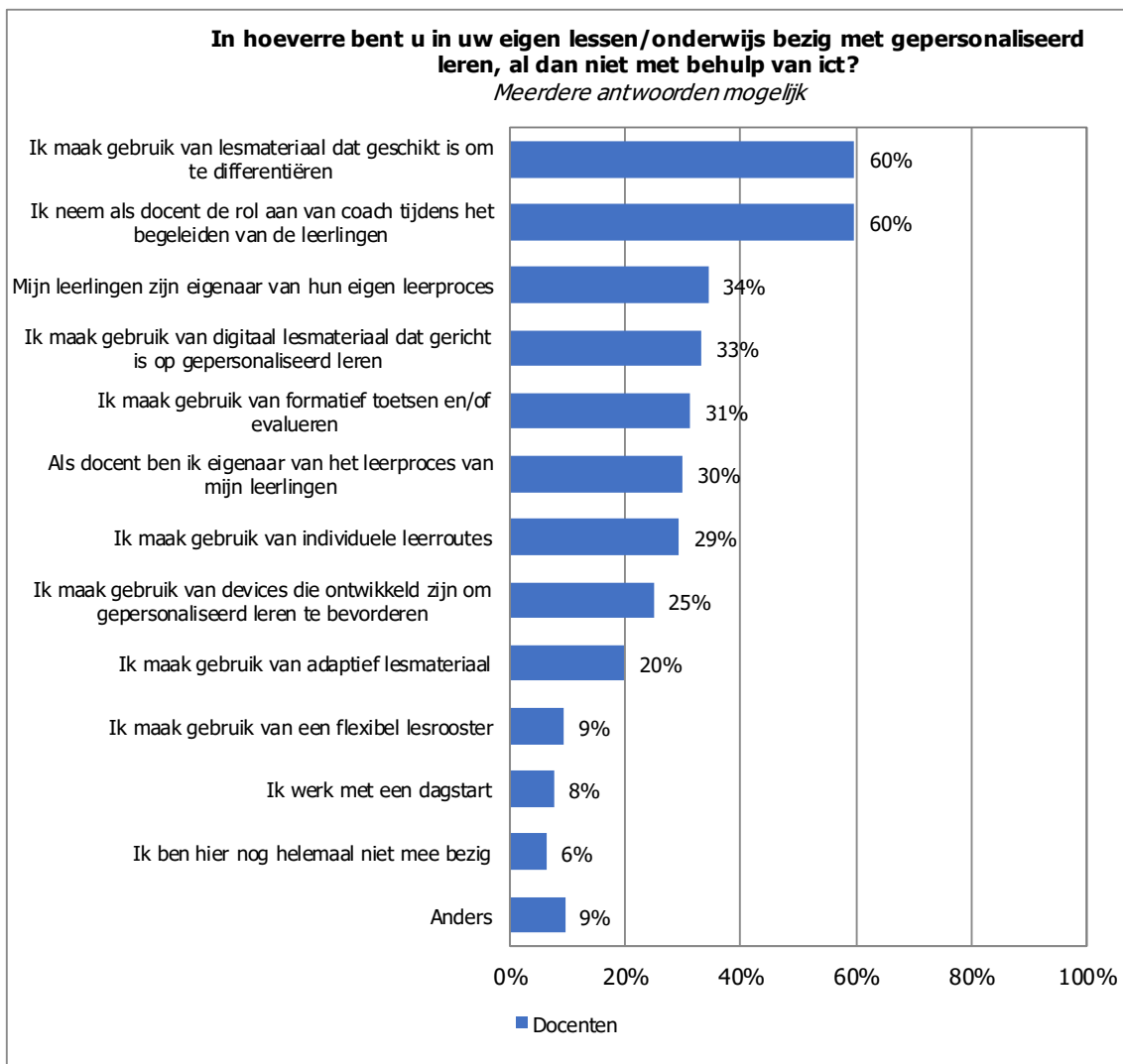
Bestuurders denken in vergelijking met schoolleiders vaker dat een groot deel van de docenten op scholen onder hun bestuur een bepaalde vorm van gepersonaliseerd leren (al) toepast. Ter illustratie: 56% van de bestuurders denkt dat meer dan de helft van de docenten op de scholen onder hun bestuur 'leerlingen stimuleert eigenaar te zijn van hun eigen leerproces', tegenover 28% van de schoolleiders dat denkt dat meer dan de helft van de docenten op hun school dat (al) doet.

Aan alle docenten is vervolgens gevraagd hoe ver men zelf in de eigen lessen/het eigen onderwijs is met de invoering en/of doorontwikkeling van gepersonaliseerd leren. Hierop antwoordt 37% van de docenten hier zelf al redelijk (tot heel) ver mee te zijn. 62% geeft echter aan hier nog niet zo ver mee te zijn of zelfs nog niet of nauwelijks mee te zijn begonnen.

Een ruime meerderheid van de docenten zegt in hun eigen lessen/onderwijs wel al bezig te zijn met één of meerdere vormen van gepersonaliseerd leren, al dan niet met behulp van ict. Zo zeggen drie van de vijf docenten gebruik te maken van lesmateriaal dat geschikt is om te differentiëren (60%) evenals de rol aan te nemen van coach tijdens het begeleiden van de leerlingen (60%).

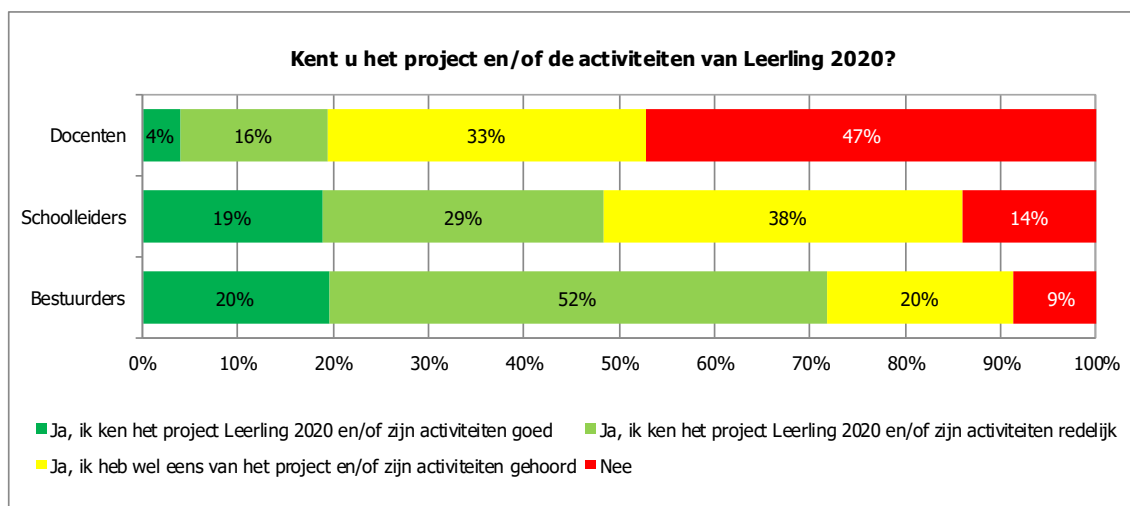
De meest genoemde redenen onder het kopje 'anders' voor de vraag hoe men bezig is gepersonaliseerd leren toe te passen in de eigen lessen/het onderwijs, zijn:

Van docenten:

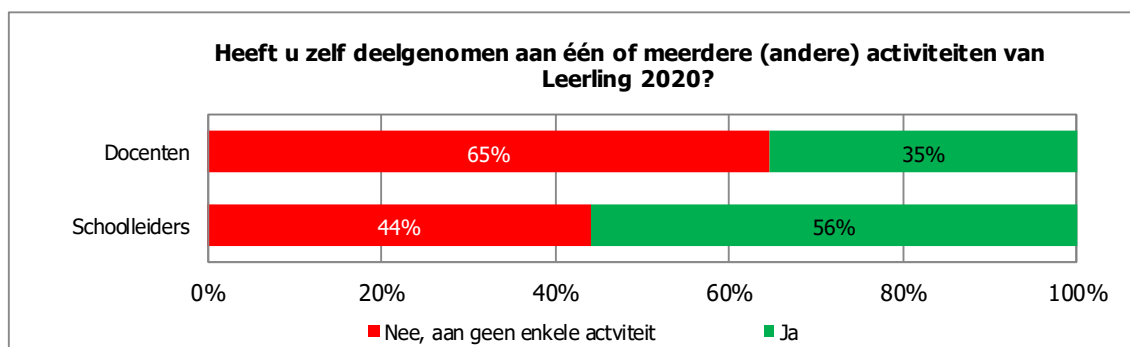
- Ik maak (gebruik van) eigen lesmateriaal;
- Ik kijk per thema wat ik wil aanbieden en hoe ik dit wil doen;
- Ik maakte er al (vanzelfsprekend) gebruik van;
- Leerlingen kiezen zelf waar ze aan willen werken.

5.3 Rol Leerling 2020

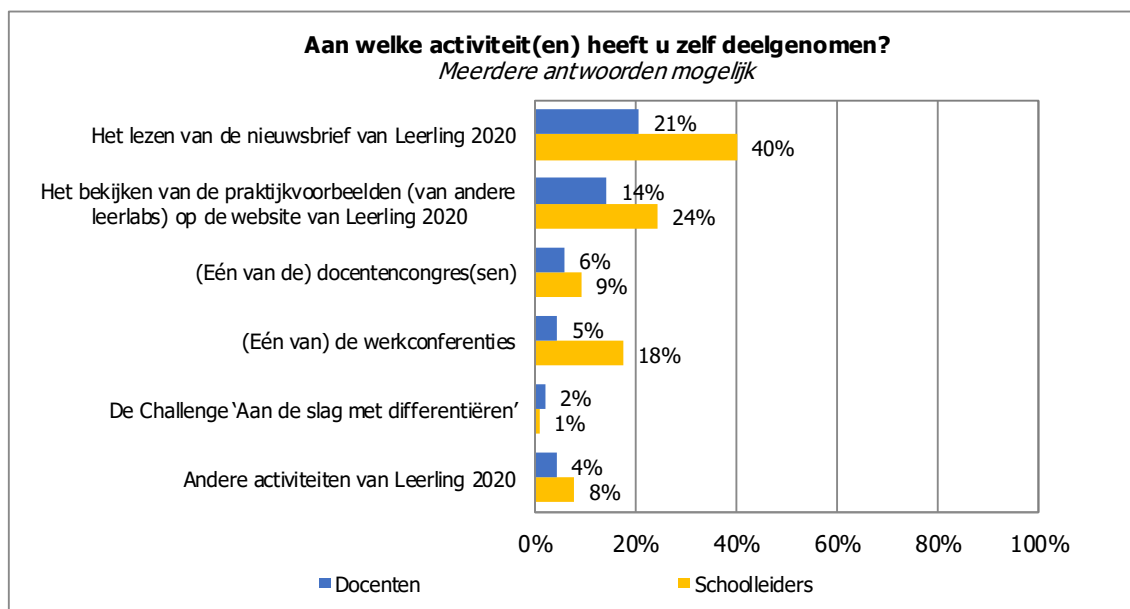
72% van de bestuurders, 48% van de schoolleiders en slechts 20% van de docenten zegt het project en/of de activiteiten van Leerling 2020 redelijk tot goed te kennen. Bijna de helft van de docenten (47%) kent het project en/of de activiteiten van Leerling 2020 niet.

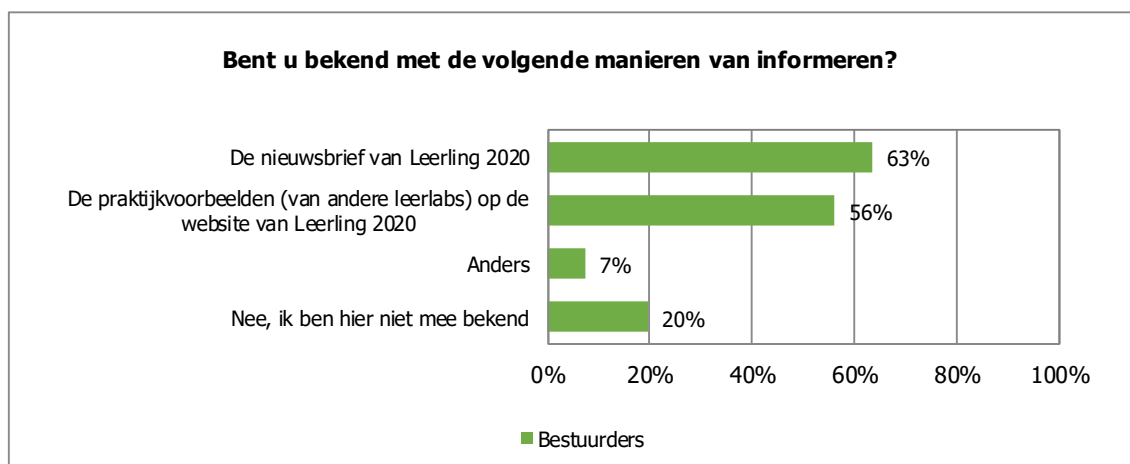
Een groot deel van de docenten (65%) en schoolleiders (44%) heeft zelf aan geen enkele activiteit van Leerling 2020 deelgenomen.

Schoolleiders namen in vergelijking met docenten relatief vaak deel aan een activiteit van Leerling 2020, veelal in de vorm van het lezen van de nieuwsbrief (40%) en het bekijken van praktijkvoorbeelden op de website van Leerling 2020 (24%).

Bestuurders is gevraagd naar de bekendheid met manieren van informeren (over de resultaten van) het project Leerling 2020. 63% kent de nieuwsbrief van Leerling 2020 en 56% kent de praktijkvoorbeelden (van leerlabs) op de website van Leerling 2020.

Wanneer docenten, schoolleiders en bestuurders aangeven deel te hebben genomen aan/ bekend te zijn met activiteiten van Leerling 2020, is hen gevraagd aan te geven (op een schaal van 1 tot 10) hoe bruikbaar zij deze activiteiten vonden. In de volgende tabel laten we deze resultaten zien, waarbij we het percentage respondenten weergeven dat een rapportcijfer '5 of lager' gaf voor bruikbaarheid van de activiteit (= niet goed bruikbaar), een '6 of 7' (= niet uitgesproken positief, maar ook niet uitgesproken negatief over de bruikbaarheid) en een '8 of hoger' (= zeer goed bruikbaar). Wanneer vragen niet zijn voorgelegd aan een bepaalde doelgroep, is het veld opengelaten. Voor de grijs gearceerde velden geldt dat de cijfers gebaseerd zijn op antwoorden van minder dan 10 respondenten. Deze resultaten zijn slechts indicatief.

De praktijkvoorbeelden worden door docenten, schoolleiders en bestuurders het meest positief (met een 8 of hoger) beoordeeld. Over de gehele linie bekeken oordelen schoolleiders iets positiever dan docenten en bestuurders.

Bruikbaarheid van de activiteit	Docenten			Schoolleiders			Bestuurders		
	5 of lager	6 of 7	8 of hoger	5 of lager	6 of 7	8 of hoger	5 of lager	6 of 7	8 of hoger
Het lezen van de nieuwsbrief van Leerling 2020	23%	58%	19%	10%	68%	22%	25%	58%	17%
Het bekijken van praktijkvoorbeelden (van andere leerlabs) op de website van Leerling 2020	11%	57%	33%	7%	53%	40%	30%	43%	26%
Eén of meerdere docentencongres(sen)	8%	75%	16%	18%	45%	37%			
Eén of meerdere werkconferenties	29%	57%	14%	15%	63%	22%			
De Challenge "Aan de slag met differentiëren"	9%	87%	4%	0%	0%	100%			

Aansluitend op de rapportcijfers die docenten, schoolleiders en bestuurders gaven voor de bruikbaarheid van activiteiten van Leerling 2020, zijn vragen voorgelegd over de mate waarin deelname aan activiteiten heeft bijgedragen aan 'het actiever en/of intensiever aan de slag gaan met gepersonaliseerd leren'. In de volgende tabel laten we deze resultaten zien, waarbij we het percentage respondenten weergeven dat vindt dat het niet heeft bijgedragen en het percentage respondenten dat aangeeft dat het sterk of enigszins heeft bijgedragen. De percentages, gebaseerd op antwoorden van minder dan 10 respondenten, zijn ook hier slechts indicatief.

Voor alle activiteiten waaraan men heeft deelgenomen geldt dat de meerderheid van de respondenten van mening is dat deze activiteiten wel ('enigszins' of 'sterk') bijdragen aan het actiever en/of intensiever aan de slag gaan met gepersonaliseerd leren. Bestuurders zijn echter minder positief dan de andere doelgroepen over de mate waarin het lezen van de nieuwsbrief en het bekijken van praktijkvoorbeelden bijdragen aan het actiever en intensiever aan de slag gaan met gepersonaliseerd leren.

Bijdrage aan actiever en/of intensiever aan de slag gaan met gepersonaliseerd leren	Docenten		Schoolleiders		Bestuurders	
	Niet	Sterk / Enigszins	Niet	Sterk / Enigszins	Niet	Sterk / Enigszins
Het lezen van de nieuwsbrief van Leerling 2020	25%	71%	29%	71%	46%	50%
Het bekijken van praktijkvoorbeelden (van andere leerlabs) op de website van Leerling 2020	24%	74%	14%	86%	35%	61%
Eén of meerdere docentencongres(sen)	6%	94%	18%	76%		
Eén of meerdere werkconferenties	18%	76%	22%	78%		
De Challenge 'Aan de slag met differentiëren'	9%	91%	0%	100%		

De meest genoemde redenen waarom Leerling 2020 er **niet** aan heeft bijgedragen dat men actiever aan de slag is gegaan met gepersonaliseerd leren zijn:

Van docenten:

- Ik/de school was er al mee bezig;
- Er zijn onvoldoende ict voorzieningen;
- Ik heb er te weinig tijd voor;
- Er zijn andere prioriteiten;
- Ik heb niks nieuws geleerd;
- Ik sta er niet achter;
- Het is lastig om de vertaling naar de praktijk te maken.

Van schoolleiders:

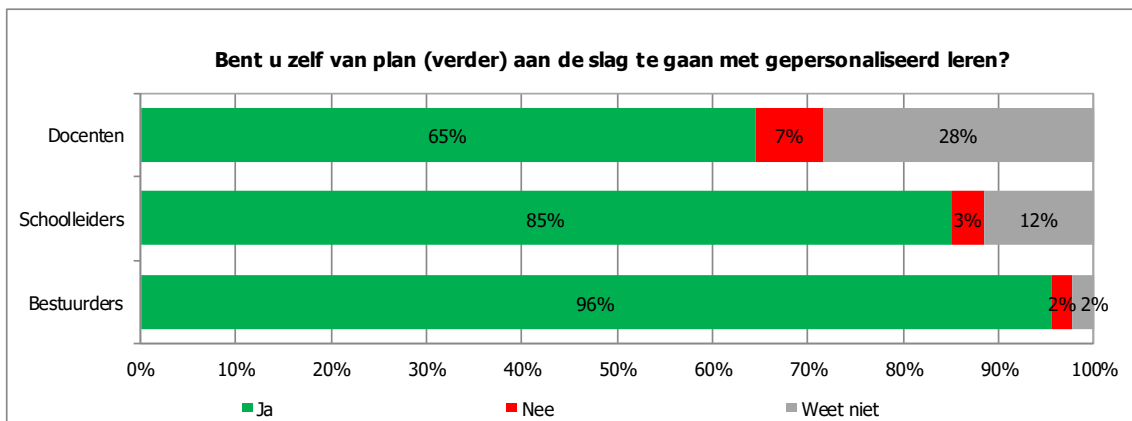
- We lopen voorop met gepersonaliseerd leren.

Van bestuurders:

- Wij waren er al mee bezig vanuit eigen motivatie, Leerling 2020 heeft daar niet of nauwelijks aan bijgedragen.

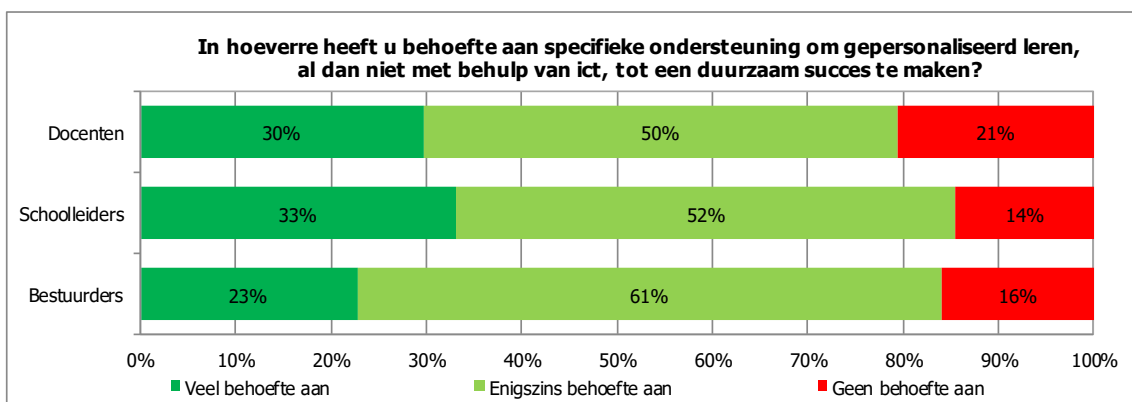
5.4 Benodigde ondersteuning bij het (verder) invoeren van gepersonaliseerd leren

Vrijwel alle bestuurders (96%) en een zeer ruime meerderheid van de schoolleiders (85%) zijn zelf van plan (verder) aan de slag te gaan met gepersonaliseerd leren. In iets mindere mate geldt dit ook voor docenten (65%).

Gevraagd is in hoeverre men behoefte heeft aan specifieke ondersteuning om gepersonaliseerd leren, al dan niet met behulp van ict, tot een duurzaam succes te maken. Aan docenten en schoolleiders werkzaam bij een van de leerlabscholen werd deze vraag zowel gesteld met betrekking tot hun behoefte binnen als na afloop van de projectfase van Leerling 2020. Omdat de niet/leerlabscholen, in tegenstelling tot de leerlabscholen, binnen de projectfase geen specifieke ondersteuning ontvangen beschrijven we slechts die resultaten voor de behoefte aan ondersteuning na afloop van de projectfase.

De grote meerderheid, en wel minimaal vier van de vijf respondenten (met subtiële verschillen naar doelgroep) geeft aan enigszins of veel behoefte te hebben aan specifieke ondersteuning om gepersonaliseerd leren, al dan niet met behulp van ict, tot een duurzaam succes te maken.

We vroegen alle doelgroepen ook aan welke specifieke ondersteuning zij behoefte hebben als het gaat om gepersonaliseerd leren op hun school, al dan niet met behulp van ict, tot een duurzaam succes te maken. De meest genoemde antwoorden zijn:

Van docenten:

- Beschikbaar stellen les- onderwijsmateriaal;
- Begeleiding/coaching/ondersteuning in de organisatie van gepersonaliseerd leren;
- Cursussen;
- Meer en goede ict voorzieningen en kennis over mogelijkheden hierin;
- Tijd;
- Kleinere klassen/meer ondersteuning in grote klas;
- Ervaringen uitwisselen met andere scholen;
- Evalueren/feedback geven en bijstellen traject;
- Bij doorontwikkelen gepersonaliseerd leren.

Van schoolleiders:

- Good practices/best practice (praktijkvoorbeelden);
- Hulp bij implementatie van gepersonaliseerd leren;
- Training/coaching voor docenten;
- ICT faciliteiten en leermateriaal;
- Beleid aanpassen.

Van bestuurders:

- Coaching/begeleiding in het proces;
- Praktische en concrete ondersteuning d.m.v. totaalpakket lesmateriaal of ICT-programma's;
- Docenten moeten meer ontwikkeltijd krijgen;
- Samenwerking met andere scholen en voorbeelden van scholen.

Tot slot is aan alle respondenten gevraagd of ze nog opmerkingen, tips en/of verbeterpunten voor Leerling 2020 hebben met betrekking tot de invoering van gepersonaliseerd leren in het voortgezet onderwijs.

De meest genoemde antwoorden zijn:

Van docenten:

- Er moet veel tijd en geld worden vrijgemaakt voor uitvoering van Leerling 2020;
- Is dit project in de praktijk wel haalbaar/uitvoerbaar?;
- Kleinere klassen;
- Ik heb er nog te weinig kennis over;
- Geef het project meer zichtbaarheid;
- Klassikaal aspect blijft ook belangrijk binnen het onderwijs.

Van schoolleiders:

- Meer financiering voor ICT;
- Contact opnemen met scholen, meer op de voorgrond treden;
- ICT moet een middel blijven en niet een doel;
- Zorg dat docenten de tijd krijgen om gepersonaliseerd leren in te voeren.

Van bestuurders:

Niet van toepassing (er zijn nauwelijks antwoorden gegeven/deze laten zich niet samenvatten).

6 BIJLAGE: HERWEGING EN RESPONSVERANTWOORDING

Respons en herweging

	Netto respons
Docenten 'leerlabscholen'	n=649
Docenten 'niet-leerlabscholen'	n=598
Subtotaal	n=1247
Schoolleiders 'leerlabscholen'	n=27
Schoolleiders 'niet-leerlabscholen'	n=121
Subtotaal	n=148
Bestuurders 'niet-leerlabscholen'	n=46

De gerealiseerde netto-respons van docenten en schoolleiders is vergeleken met de populatie voor het kenmerk 'deelname aan leerlab'. Het werkelijke percentage van schoollocaties (hiermee wordt het percentage *vestigingen* van een school bedoeld) die aan een leerlab deelnemen ten opzichte van het geheel aan vo-schoollocaties (= *vestigingen*) is 12%. Verschillen van de netto-respons ten opzichte van de populatie werden door middel van een herweging geëlimineerd (zie de laatste kolom).

De respons op het kenmerk 'deelname aan leerlab' ziet er als volgt uit:

Kenmerk	Verdeling in de netto-respons <u>docenten</u> n=1247	Werkelijke verdeling 'deelname aan leerlab' in het vo	Wegingsfactor <u>docenten</u>
Deelname aan leerlab			
'Leerlabschool'	52%	12%	0,23
'Niet-leerlabschool'	48%	88%	1,83
<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	

Kenmerk	Verdeling in de netto-respons schoolleiders n=148	Werkelijke verdeling 'deelname aan leerlab' in het vo	Wegingsfactor schoolleiders
Deelname aan leerlab			
'Leerlabschool'	18%	12%	0,65
'Niet-leerlabschool'	82%	88%	1,08
<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	

Responsverantwoording

Als gevolg van non-respons heeft niet de gehele onderzoekspopulatie aan het onderzoek deelgenomen. Hierdoor moeten we bij de interpretatie van de onderzoeksresultaten rekening houden met nauwkeurigheidsmarges. In de onderstaande tabellen geven we (als voorbeeld) voor docenten weer met welke marges rond de uitkomsten/resultaten bij een betrouwbaarheidsniveau van 95% rekening moet worden gehouden, afhankelijk van de omvang van de netto-respons. Bij het berekenen van de nauwkeurigheidsmarges zijn wij uitgegaan van een populatie van n=60000 docenten.

Netto-respons docenten	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
750	3,6%	3,1%	2,1%
1000	3,1%	2,7%	1,8%
1247	2,7%	2,4%	1,6%
1500	2,5%	2,2%	1,5%
1750	2,3%	2,0%	1,4%

Toelichting op de tabel

Bij een netto-respons van 1247 docenten dient er bijvoorbeeld bij een resultaat van '75% van alle docenten staat positief tegenover gepersonaliseerd leren in het vo' en '25% staat hier neutraal of negatief tegenover' (=fictief) rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen:

- *er positief tegenover staan: 72,6% (75% - 2,4%) – 77,4% (75% + 2,4%);*
- *er neutraal of negatief tegenover staan: 22,6% – 27,4%.*

Achtergrondgegevens onderzoeksgroepen

Docenten		
<i>Type school</i>		
Categoriaal vmbo (enkel vmbo, havo of vwo)	n=300	24%
Smalle scholengemeenschap (vmbo/havo of havo/vwo)	n=331	27%
Brede scholengemeenschap (vmbo/havo/vwo)	n=573	46%
Anders/onbekend	n=43	3%
<i>Aantal leerlingen op betreffende schoollocatie</i>		
≤ 750 leerlingen	n=367	29%
751-1250 leerlingen	n=374	30%
> 1250 leerlingen	n=506	41%